

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені А.С.МАКАРЕНКА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

В.о. ректора Сумського державного
педагогічного університету

Юрій ЛЯННОЙ

введено в дію наказом № 267

22 червня 2026 р.

ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти

**«ТРАВМА-ІНФОРМОВАНЕ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ
ЛІТЕРАТУРИ: ВИКОРИСТАННЯ БІБЛІОТЕРАПЕВТИЧНОГО
ПОТЕНЦІАЛУ ХУДОЖНЬОГО ЧИТАННЯ У ДРУГОМУ ЦИКЛІ
БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ»**

УХВАЛЕНО

рішенням Вченої ради університету

Протокол №12 від 22 червня 2026 року

Суми 2026

Розробники:

1. Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
(Олена БАГАЦЬКА, кандидат філологічних наук, доцент, доцент
кафедри англійської філології та лінгводидактики)

Напрямок підвищення кваліфікації: авторська програма на основі окремого модулю типової програми за напрямами «Подолання освітніх втрат здобувачів освіти у другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання)» та «Психосоціальна підтримка і травма-інформоване навчання здобувачів освіти у другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання)».

Розроблено на основі типової програми підвищення кваліфікації:

Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які здійснюватимуть освітній процес у другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання) за темою «Навчання в умовах викликів: інструменти подолання освітніх втрат і підтримки учасників освітнього процесу». (Наказ МОН від 28.10.2025 р. № 1415, модуль 2)

Термін дії програми: 01.09.2026 – 01.09.31 р.

Рецензенти:

1. Ганна ПОДОСИННІКОВА, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології та лінгводидактики, Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
2. Світлана БАРАНОВА, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри германської філології, Сумський державний університет

Завідувач кафедри

Ганна ПОДОСИННІКОВА

Програма затверджена на засіданні кафедри англійської філології та лінгводидактики, протокол № 17 від 16 червня 2026 року.

Багацька О., 2026

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми

Повномасштабна війна суттєво змінила умови функціонування української системи освіти та поставила перед педагогами нові професійні виклики. Тривале перебування дітей в умовах небезпеки, вимушене переміщення, втрата звичного соціального середовища, дистанційне й змішане навчання, переривання освітнього процесу, постійний вплив стресогенних чинників призвели не лише до погіршення психоемоційного стану здобувачів освіти, а й до накопичення значних освітніх втрат, що проявляються у зниженні навчальної мотивації, читацької активності, концентрації уваги, пізнавальної активності, критичного мислення та здатності до осмисленого сприйняття художніх текстів.

У цих умовах сучасний учитель зарубіжної літератури виконує значно ширшу професійну місію, ніж традиційне формування предметних знань. Він має створювати безпечне освітнє середовище, підтримувати психологічне благополуччя учнів, сприяти розвитку їхньої життєстійкості, водночас забезпечуючи досягнення очікуваних результатів навчання, визначених Державним стандартом базової середньої освіти. Саме тому особливої актуальності набуває пошук таких педагогічних технологій, які дозволяють гармонійно поєднати психосоціальну підтримку здобувачів освіти з ефективним подоланням освітніх втрат у межах предметного навчання.

Одним із найбільш перспективних інструментів реалізації цього завдання є художня література. Літературний твір не лише забезпечує формування предметних компетентностей, а й створює безпечний простір для осмислення складного людського досвіду, розвитку емпатії, моральної рефлексії, емоційної грамотності, формування життєстійкості та відновлення внутрішніх ресурсів особистості. Водночас системна робота з художнім текстом сприяє розвитку читацької компетентності, критичного мислення, інтерпретаційних умінь, навичок аргументації, комунікації та усвідомленого читання, що безпосередньо пов'язано з подоланням освітніх втрат учнів другого циклу базової середньої освіти.

Особливої значущості в сучасних умовах набуває інтеграція принципів **травма-інформованого навчання** із сучасною методикою навчання зарубіжної літератури. Травма-інформований підхід дозволяє організовувати освітній процес таким чином, щоб навчання залишалося психологічно безпечним, підтримувальним і водночас результативним. За таких умов художній текст перестає бути виключно об'єктом літературознавчого аналізу і перетворюється на педагогічний інструмент, що сприяє відновленню навчальної активності, розвитку читацької мотивації та формуванню ключових і предметних компетентностей учнів.

Авторська програма пропонує цілісну модель інтеграції психосоціальної підтримки, травма-інформованого навчання та бібліотерапевтичного потенціалу художнього читання в освітній процес другого циклу базової середньої освіти. Її концептуальною основою є розуміння художньої літератури як ресурсу одночасно для психосоціальної підтримки учнів і подолання освітніх втрат,

що відповідає сучасним міжнародним дослідженням у галузі травма-інформованого навчання, педагогічної бібліотерапії та розвитку читацької грамотності.

Програма розроблена на основі **Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які здійснюватимуть освітній процес у другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання) за темою «Навчання в умовах викликів: інструменти подолання освітніх втрат і підтримки учасників освітнього процесу»** (наказ МОН України від 28.10.2025 № 1415, модуль 2) та реалізує два взаємопов'язані напрями підвищення кваліфікації – **«Подолання освітніх втрат здобувачів освіти у другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання)»** і **«Психосоціальна підтримка і травма-інформоване навчання здобувачів освіти у другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання)»**.

Програму розроблено з урахуванням положень законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Державного стандарту базової середньої освіти, Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», нормативно-правових актів щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників, а також сучасних українських і міжнародних наукових досліджень у сфері психосоціальної підтримки дітей, травма-інформованого навчання, педагогічної бібліотерапії, читацької грамотності та подолання освітніх втрат.

Концептуальною новизною програми є розгляд художнього читання не лише як засобу літературної освіти чи психосоціальної підтримки, а як інтегрованого педагогічного інструменту, що одночасно забезпечує розвиток предметної читацької компетентності, сприяє подоланню освітніх втрат і підтримує психоемоційне благополуччя здобувачів освіти в умовах сучасних суспільних викликів.

Цільова група

Програма підвищення кваліфікації призначена для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які здійснюють або планують здійснювати освітній процес у другому циклі базової середньої освіти (7–9 класи) відповідно до вимог нового Державного стандарту базової середньої освіти.

Цільову аудиторію програми становлять:

- учителі зарубіжної літератури;
- учителі інтегрованих курсів мовно-літературної освітньої галузі;
- учителі української мови та літератури, які працюють у другому циклі базової середньої освіти;
- педагогічні працівники, які впроваджують компетентнісний підхід, принципи психосоціальної підтримки та травма-інформованого навчання в освітньому процесі;
- педагогічні працівники, зацікавлені у використанні бібліотерапевтичного потенціалу художнього читання для розвитку життєстійкості, емпатії, емоційного інтелекту та рефлексивних умінь здобувачів освіти.

Програма може бути рекомендована також для:

- керівників професійних спільнот учителів мовно-літературної освітньої галузі;
- педагогічних працівників, які виконують функції наставників;
- заступників директорів закладів освіти з навчально-виховної роботи;
- консультантів центрів професійного розвитку педагогічних працівників;
- викладачів закладів післядипломної педагогічної освіти, які здійснюють підготовку педагогів до реалізації завдань Нової української школи.

Програма орієнтована на педагогів, які прагнуть інтегрувати принципи травма-інформованого навчання, психосоціальної підтримки та бібліотерапії в практику викладання зарубіжної літератури та інших дисциплін мовно-літературної освітньої галузі з метою створення безпечного освітнього середовища, підтримки психоемоційного благополуччя учнів і розвитку їхньої життєстійкості в умовах сучасних суспільних викликів.

Обсяг

30 годин (1 кредит ЄКТС), з яких лекції – 6 годин; практикоорієнтовані види робіт – 16 годин; самостійна робота – 6 годин; підсумковий контроль – 2 години.

Особливості організації освітнього процесу за програмою

1.	Тривалість курсу	6 робочих днів
2.	Форма підвищення кваліфікації	Дистанційна синхронно-асинхронна
3.	Мета підвищення кваліфікації	Метою програми є розвиток професійної компетентності вчителів зарубіжної літератури та інших педагогічних працівників мовно-літературної освітньої галузі щодо реалізації принципів психосоціальної підтримки, травма-інформованого навчання та подолання освітніх втрат здобувачів освіти другого циклу базової середньої освіти шляхом опанування авторського підходу до використання бібліотерапевтичного відновлювального читання як інтегрованого педагогічного інструменту сучасної літературної освіти. Програма спрямована на формування готовності педагогів проектувати й реалізовувати травма-чутливий освітній процес, у якому художній текст використовується не лише як об'єкт літературного аналізу, а й як засіб психосоціальної підтримки, відновлення читацької мотивації, розвитку читацької компетентності, критичного мислення, моральної рефлексії, емоційної грамотності

		та життєстійкості учнів, що сприяє подоланню освітніх втрат і досягненню очікуваних результатів навчання відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти. Реалізація програми покликана забезпечити готовність педагогів інтегрувати принципи травма-інформованого навчання, бібліотерапевтичний потенціал художнього читання та сучасні методики подолання освітніх втрат у систему викладання зарубіжної літератури, створювати безпечне освітнє середовище, розробляти авторські бібліотерапевтичні методичні продукти та впроваджувати інноваційні педагогічні практики, орієнтовані на цілісний розвиток особистості учня в умовах сучасних суспільних викликів.
4.	Авторська концепція програми	Концептуальною основою програми є авторська педагогічна технологія бібліотерапевтичного відновлювального читання – використання художнього читання як інтегрованого педагогічного інструменту одночасної психосоціальної підтримки здобувачів освіти та подолання їхніх освітніх втрат. У межах програми використовується авторське поняття бібліотерапевтичне відновлювальне читання, під яким розуміється спеціально організована педагогічна взаємодія учнів із художнім текстом, що поєднує: • досягнення цілей літературної освіти; • принципи травма-інформованого навчання; • психосоціальну підтримку; • розвиток читацької компетентності; • відновлення навчальної мотивації; • подолання освітніх втрат; • формування життєстійкості, емпатії та моральної рефлексії. На відміну від традиційного літературного аналізу, бібліотерапевтичне відновлювальне читання орієнтоване не лише на інтерпретацію художнього твору, а й на створення педагогічних умов, за яких художній текст стає ресурсом відновлення навчальної активності,

	осмислення життєвого досвіду, розвитку внутрішніх ресурсів особистості та формування ключових і предметних компетентностей учнів. Саме ця концепція визначає логіку побудови програми, добір художніх творів, систему практичних завдань, методичний інструментарій та зміст підсумкового авторського бібліотерапевтичного кейсу. Принципи реалізації технології бібліотерапевтичного відновлювального читання: 1. принцип психологічної безпеки – художній текст не використовується як засіб психологічної діагностики чи терапії, а створює безпечний простір для роздумів, діалогу та осмислення досвіду; 2. принцип предметної доцільності – кожна бібліотерапевтична практика підпорядкована досягненню очікуваних результатів навчання із зарубіжної літератури; 3. принцип відновлення навчальної активності – художній текст використовується як засіб повернення учнів до активної читацької діяльності, розвитку мотивації та пізнавального інтересу; 4. принцип ресурсності – увага зосереджується не лише на переживаннях героїв, а й на їхніх способах подолання труднощів, внутрішніх опорах, взаємодопомозі, надії та життєстійкості; 5. принцип педагогічної етичності – учитель не спонукає учнів до особистого саморозкриття, поважає їхні межі й не підміняє діяльність психолога; 6. принцип рефлексивного розвитку – читання організовується так, щоб допомагати учням осмислювати художній текст, формувати власні судження, співвідносити літературний досвід із загальнолюдськими цінностями, а не з особистими травматичними переживаннями. Педагогічний цикл бібліотерапевтичного відновлювального читання 1. Створення психологічної безпеки. 2. Залучення до художнього тексту.

		3. Осмислення людського досвіду. 4. Розвиток читацької компетентності. 5. Рефлексія й особистісне осмислення. 6. Відновлення навчальної активності. 7. Перенесення здобутого досвіду в подальшу навчальну діяльність.
5.	Завдання підвищення кваліфікації	Реалізація програми передбачає виконання таких завдань: 1. Поглибити розуміння педагогічними працівниками сучасних підходів до психосоціальної підтримки здобувачів освіти, принципів травма-інформованого навчання та особливостей організації освітнього процесу в умовах воєнних викликів і необхідності подолання освітніх втрат. 2. Сформувати цілісне уявлення про художню літературу як інтегрований педагогічний ресурс, що одночасно забезпечує психосоціальну підтримку учнів, розвиток читацької компетентності та відновлення навчальної активності в процесі базового предметного навчання. 3. Ознайомити педагогів з авторською технологією бібліотерапевтичного відновлювального читання, її концептуальними засадами, принципами, методичним інструментарієм та можливостями використання в сучасній літературній освіті. 4. Розвинути професійні вміння аналізувати художні твори з позицій їхнього бібліотерапевтичного, ресурсного та освітнього потенціалу, визначати можливості використання художнього читання для розвитку життєстійкості, емпатії, моральної рефлексії, читацької компетентності та подолання освітніх втрат учнів. 5. Сформувати готовність проєктувати та реалізовувати травма-чутливі уроки зарубіжної літератури на основі принципів бібліотерапевтичного відновлювального читання, інтегруючи психосоціальну підтримку, розвиток предметних компетентностей та сучасні методики подолання освітніх втрат.

		6. Удосконалити навички добору, адаптації та використання педагогічно безпечних бібліотерапевтичних практик, рефлексивних вправ, читацьких стратегій і методичних інструментів відповідно до вікових особливостей здобувачів освіти та вимог Державного стандарту базової середньої освіти. 7. Сформувати готовність здійснювати професійне проектування власної системи роботи із застосуванням технології бібліотерапевтичного відновлювального читання, створювати авторські методичні продукти та інтегрувати їх у практику викладання зарубіжної літератури. 8. Розвинути здатність до професійної рефлексії, самооцінювання та безперервного професійного розвитку, спрямованого на вдосконалення педагогічної діяльності в умовах сучасних освітніх викликів.
6.	Прелік компетенцій, що вдосконалюватимуться	Реалізація програми спрямована на вдосконалення професійних компетентностей педагогічних працівників, визначених Б1. Психологічна компетентність Удосконалюється шляхом: • опанування принципів травма-інформованого навчання; • використання стратегій психосоціальної підтримки учнів; • створення психологічно безпечного освітнього середовища; • застосування технології бібліотерапевтичного відновлювального читання; • використання художнього тексту як ресурсу розвитку життєстійкості та емоційної грамотності учнів. Б3. Компетентність педагогічного партнерства Удосконалюється шляхом: • організації безпечної педагогічної взаємодії; • застосування підтримувальної комунікації; • використання рефлексивних практик; • розвитку культури педагогічного діалогу; • формування емпатійного освітнього середовища. А2. Предметно-методична компетентність Удосконалюється шляхом: • опанування авторської технології бібліотерапевтичного відновлювального

		читання; • проєктування травма-чутливих уроків зарубіжної літератури; • створення бібліотерапевтичних паспортів художніх творів; • розроблення авторських методичних матеріалів; • інтеграції психосоціальної підтримки та предметного навчання; • використання художнього читання як інструменту подолання освітніх втрат. Г3. Оцінювально-аналітична компетентність Удосконалюється шляхом: • аналізу освітніх втрат учнів; • визначення бібліотерапевтичного потенціалу художніх творів; • оцінювання ресурсного потенціалу навчальних матеріалів; • аналізу ефективності використання авторської технології бібліотерапевтичного відновлювального читання; • добору педагогічно доцільних стратегій підтримки навчального поступу учнів.
7.	Очікувані результати навчання	У результаті опанування програми слухачі набудуть готовності до реалізації принципів психосоціальної підтримки, травма-інформованого навчання та подолання освітніх втрат у процесі викладання зарубіжної літератури шляхом використання авторської педагогічної технології бібліотерапевтичного відновлювального читання. Знання і розуміння Після завершення навчання слухачі: • розумітимуть сучасні виклики літературної освіти в умовах війни, їхній вплив на психоемоційний стан учнів та виникнення освітніх втрат; • знатимуть нормативні, психолого-педагогічні та методичні засади психосоціальної підтримки, травма-інформованого навчання і подолання освітніх втрат у другому циклі базової середньої освіти; • розумітимуть сутність, принципи та методичний потенціал авторської педагогічної технології бібліотерапевтичного відновлювального читання; • знатимуть сучасні наукові підходи до педагогічної бібліотерапії, розвитку

		читацької грамотності, життєстійкості, емпатії та емоційної грамотності; • розумітимуть механізми терапевтичного й освітнього впливу художнього тексту на розвиток особистості учня; • усвідомлюватимуть можливості художнього читання як інтегрованого інструменту психосоціальної підтримки, розвитку предметної компетентності та подолання освітніх втрат; • знатимуть принципи проєктування травма-чутливого уроку зарубіжної літератури та особливості його організації в сучасному освітньому середовищі. Уміння Після завершення навчання слухачі вмітимуть: • аналізувати освітні потреби учнів та визначати можливі прояви освітніх втрат у процесі вивчення зарубіжної літератури; • використовувати принципи травма-інформованого навчання під час організації предметного навчання; • застосовувати авторську технологію бібліотерапевтичного відновлювального читання для поєднання психосоціальної підтримки учнів із розвитком їхньої читацької компетентності; • здійснювати бібліотерапевтичний аналіз художніх творів, визначати їхній ресурсний потенціал та можливості використання для подолання освітніх втрат; • добирати художні тексти відповідно до вікових особливостей учнів, освітніх потреб та очікуваних результатів навчання; • проєктувати травма-чутливі уроки зарубіжної літератури із використанням бібліотерапевтичних практик; • розробляти бібліотерапевтичні паспорти художніх творів, комплекти рефлексивних вправ, читацькі маршрути, карти ресурсів персонажів та інші авторські методичні матеріали; • створювати безпечні запитання до художнього тексту, організовувати рефлексивну діяльність учнів та

		забезпечувати ресурсне завершення уроку; • використовувати художнє читання для розвитку читацької мотивації, критичного мислення, емпатії, моральної рефлексії, емоційної грамотності та життєстійкості учнів; • оцінювати ефективність застосування бібліотерапевтичних практик у контексті досягнення предметних результатів навчання та подолання освітніх втрат; • проектувати власну систему використання бібліотерапевтичного відновлювального читання в професійній діяльності. Диспозиції (цінності, ставлення) Після завершення навчання слухачі: • усвідомлюватимуть пріоритетність психологічної безпеки як необхідної умови ефективного навчання; • демонструватимуть готовність до реалізації гуманістичних цінностей Нової української школи у професійній діяльності; • виявлятимуть відповідальне ставлення до психоемоційного благополуччя та навчального поступу кожного учня; • поділятимуть цінності педагогічного партнерства, емпатії, поваги до людської гідності та різноманітності життєвого досвіду дітей; • дотримуватимуться етичних принципів використання бібліотерапевтичних практик та професійних меж педагогічної діяльності; • виявлятимуть готовність використовувати художню літературу як ресурс одночасного особистісного розвитку учнів і відновлення їхньої навчальної активності; • усвідомлюватимуть власну професійну місію у створенні безпечного, підтримувального та компетентісно орієнтованого освітнього середовища. За результатами навчання слухач буде здатний: • інтегрувати принципи психосоціальної підтримки та подолання освітніх втрат у викладання зарубіжної літератури;

		• реалізовувати авторську педагогічну технологію бібліотерапевтичного відновлювального читання в освітньому процесі; • проектувати та проводити травма-чутливі уроки, спрямовані на досягнення предметних результатів навчання й розвиток життєстійкості учнів; • використовувати художній текст як інтегрований педагогічний ресурс для розвитку читацької компетентності, психосоціальної підтримки та відновлення навчальної мотивації; • створювати авторські методичні продукти (бібліотерапевтичні паспорти, конспекти уроків, комплекти рефлексивних практик, читацькі маршрути, бібліотерапевтичні кейси), придатні до практичного використання в закладах загальної середньої освіти. Результатом реалізації програми є формування готовності педагога використовувати художню літературу не лише як навчальний предмет, а як інтегрований педагогічний ресурс, що забезпечує психосоціальну підтримку, сприяє подоланню освітніх втрат і розвитку особистості учня засобами авторської технології бібліотерапевтичного відновлювального читання.
8.	Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації	Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах компетентнісного, діяльнісного та практико-орієнтованого підходів і спрямоване на визначення рівня сформованості професійних компетентностей, удосконалення яких передбачено програмою. Система оцінювання передбачає накопичення 100 балів, які розподіляються таким чином: • виконання практичних завдань – 20 балів; • виконання проєктних робіт у межах модулів – 20 балів; • виконання завдань для самостійної роботи – 20 балів; • підсумковий практико-орієнтований проєкт (авторський бібліотерапевтичний кейс учителя зарубіжної літератури) – 40 балів.

		Поточний контроль передбачає оцінювання активності слухачів під час практичних занять, якості виконання проєктних та самостійних робіт, здатності застосовувати принципи психосоціальної підтримки, травма-інформованого навчання та бібліотерапевтичного підходу у професійній діяльності. Підсумковий контроль здійснюється у формі захисту авторського практико-орієнтованого кейсу реалізації технології бібліотерапевтичного відновлювального читання, який демонструє готовність педагога інтегрувати принципи психосоціальної підтримки, травма-інформованого навчання та подолання освітніх втрат у процес викладання зарубіжної літератури засобами авторської педагогічної технології бібліотерапевтичного відновлювального читання. Підсумковий кейс є комплексним методичним продуктом, що відображає здатність педагога проєктувати сучасний освітній процес, у якому художній текст використовується як інтегрований педагогічний ресурс для: • досягнення очікуваних результатів навчання; • розвитку читацької компетентності; • подолання освітніх втрат; • психосоціальної підтримки учнів; • розвитку життєстійкості, емпатії та моральної рефлексії. Результати визначаються за трьома напрямками. Освітні • розвиток читацької компетентності; • розвиток критичного мислення; • розвиток інтерпретаційних умінь; • розвиток мовленнєвої діяльності; • формування предметних результатів. Психосоціальні • розвиток життєстійкості; • розвиток емпатії; • розвиток емоційної грамотності; • моральна рефлексія; • формування безпечної взаємодії. Відновлювальні • відновлення читацької мотивації; • активізація навчальної діяльності; • подолання окремих освітніх втрат;

		• розвиток пізнавальної активності; • формування позитивного досвіду навчання. Очікуваний результат підсумкового контролю: у результаті захисту авторського кейсу слухач демонструє готовність: • реалізовувати авторську педагогічну технологію бібліотерапевтичного відновлювального читання; • використовувати художній текст як інтегрований інструмент психосоціальної підтримки та подолання освітніх втрат; • проєктувати сучасний травма-чутливий урок зарубіжної літератури; • створювати власні бібліотерапевтичні методичні продукти; • оцінювати педагогічну ефективність запропонованих рішень; • здійснювати професійну рефлексію та вдосконалювати власну педагогічну практику. Під час оцінювання враховуються рівень сформованості професійних компетентностей, здатність застосовувати набуті знання у практичній діяльності, якість методичних розробок, відповідність принципам травма-інформованого навчання, обґрунтованість педагогічних рішень та практична цінність запропонованих матеріалів. Результати навчання вважаються досягнутими за умови успішного виконання всіх обов'язкових видів діяльності, передбачених програмою, та отримання не менше 70 балів зі 100 можливих.
9.	Документ про підвищення кваліфікації	Свідоцтво про підвищення кваліфікації встановленого зразка
10.	Вартість	850 грн
11.	Забезпечення освітнього процесу	Комп'ютерна техніка (комп'ютер, вебкамера, мікрофон або ноутбук), доступ до швидкісного інтернету, дистанційна платформа (https://dl.sspu.edu.ua/)

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назва теми	Кількість годин			
	Теоретична складова	Практична складова	Самостійна робота	Разом
МОДУЛЬ 1 Психосоціальна підтримка, травма-інформоване навчання та подолання освітніх втрат у сучасній українській школі Тема 1. Сучасна дитина в умовах війни: психосоціальні виклики та освітні втрати • війна як чинник тривалого токсичного стресу; • вплив травматичного досвіду на когнітивний, емоційний та соціальний розвиток дитини; • психоемоційний стан підлітків у сучасних умовах; • освітні втрати: поняття, причини, прояви та наслідки; • взаємозв'язок психоемоційного благополуччя, навчальної мотивації та результатів навчання; • роль уроків зарубіжної літератури у відновленні навчальної активності учнів. Тема 2. Травма-інформоване навчання як педагогічна основа психосоціальної підтримки та подолання освітніх втрат • сучасна концепція травма-інформованого навчання; • принципи психологічної безпеки; • принципи довіри та педагогічного партнерства; • принципи підтримки й передбачуваності освітнього процесу; • роль учителя у створенні безпечного освітнього середовища; • інтеграція психосоціальної підтримки та подолання освітніх втрат у предметне навчання; • художня література як ресурс відновлення навчальної активності та розвитку життєстійкості; • від травма-інформованого навчання до бібліотерапевтичного відновлювального читання: художній текст як інтегрований інструмент психосоціальної підтримки та подолання освітніх втрат.	1	1	1	3
МОДУЛЬ 2	1	2	1	4

Художня література як ресурс психосоціальної підтримки та подолання освітніх втрат підлітків Тема 1. Чому історії допомагають людині навчатися, відновлюватися й осмислювати досвід • художня історія як безпечна форма зустрічі зі складним людським досвідом; • читання як механізм емоційного, когнітивного й соціального розвитку; • художній текст як ресурс повернення учня до навчальної активності; • зв'язок між психоемоційним станом, читацькою мотивацією та здатністю до навчання; • література як простір відновлення уваги, інтересу, мовлення й мислення. Тема 2. Наратив як інструмент смислотворення і подолання освітніх втрат • наратив як спосіб структурування досвіду; • художній сюжет як модель осмислення життєвих викликів; • читання як тренування інтерпретаційних умінь, критичного мислення та аргументації; • відновлення читацької компетентності через роботу з персонажем, конфліктом, символом, ціннісною колізією; • бібліотерапевтичне відновлювальне читання як авторська технологія інтеграції психосоціальної підтримки та предметного навчання. Тема 3. Література, емпатія і навчальна залученість • художній текст як простір розвитку емпатії та моральної уяви; • ідентифікація з персонажем як шлях до розуміння іншого досвіду; • емпатійне читання як засіб формування безпечної комунікації; • рефлексивні читацькі практики як інструмент активізації учнів; • розвиток читацької залученості через особистісно значущу, але безпечну взаємодію з текстом.				
МОДУЛЬ 3 Бібліотерапія як педагогічна основа технології бібліотерапевтичного відновлювального читання: від психосоціальної підтримки до подолання освітніх втрат Тема 1. Бібліотерапія як сучасна педагогічна технологія	1	3	1	5

• еволюція поняття бібліотерапії; • сучасні напрями розвитку бібліотерапії; • бібліотерапія в освіті; • потенціал бібліотерапії у розвитку читацької компетентності; • бібліотерапія як ресурс психосоціальної підтримки; • бібліотерапія як інструмент подолання освітніх втрат. Тема 2. Клінічна та педагогічна бібліотерапія • сутність клінічної бібліотерапії; • педагогічна бібліотерапія; • міжнародний досвід використання бібліотерапії у школі; • місце бібліотерапії в сучасній літературній освіті; • бібліотерапія як складова trauma-informed education. Тема 3. Авторська технологія бібліотерапевтичного відновлювального читання • концепція бібліотерапевтичного відновлювального читання; • принципи авторської технології; • структура технології; • місце художнього тексту в технології; • інтеграція психосоціальної підтримки, розвитку читацької компетентності та подолання освітніх втрат. Тема 4. Етичні межі використання бібліотерапії у школі • професійні межі діяльності педагога; • безпечна робота з чутливими темами; • бібліотерапія і психологічна допомога: межі відповідальності; • принцип добровільності; • принцип психологічної безпеки; • принцип педагогічної етичності.				
МОДУЛЬ 4 Травма-чутливе та відновлювальне прочитання художніх текстів Тема 1 Травма, втрата, надія та відновлення у світовій літературі • художня література як простір осмислення складного людського досвіду; • репрезентація травми у світовій літературі; • образ втрати як універсальний літературний мотив; • художні моделі надії та внутрішнього відновлення;	1	4	1	6

- ресурсний потенціал художнього тексту; - література як простір особистісного і навчального відновлення. Тема 2 Герой як модель життєстійкості, навчального і особистісного відновлення - герой як носій життєвого досвіду; - стратегії подолання труднощів у художньому творі; - внутрішні ресурси персонажа; - моральний вибір; - розвиток емпатії через художній текст; - герой як модель відновлення активності та віри у власні можливості; - педагогічний потенціал художніх персонажів для подолання освітніх втрат.				
МОДУЛЬ 5 Методика реалізації технології бібліотерапевтичного відновлювального читання на уроках зарубіжної літератури Тема Архітектура травма-чутливого уроку зарубіжної літератури на основі технології бібліотерапевтичного відновлювального читання Теоретична складова - принципи проєктування травма-чутливого уроку; - інтеграція психосоціальної підтримки та предметного навчання; - архітектура бібліотерапевтичного відновлювального читання на уроці; - безпечне входження у художній текст; - читацький діалог як інструмент розвитку компетентностей; - рефлексія як механізм особистісного й навчального відновлення; - ресурсне завершення уроку; - урок як інструмент подолання освітніх втрат.	1	4	1	6
МОДУЛЬ 6 Інтеграція технології бібліотерапевтичного відновлювального читання у професійну діяльність учителя зарубіжної літератури (4 год.) - педагогічна система сучасного вчителя зарубіжної літератури; - інтеграція психосоціальної підтримки та подолання освітніх втрат у систему предметного навчання; - бібліотерапевтичне відновлювальне читання як складова освітньої стратегії вчителя;	1	2	1	4

• планування довготривалого розвитку читацької компетентності учнів; • формування культури безпечного читання; • оцінювання ефективності реалізації авторської технології; • професійна рефлексія та подальший розвиток педагога.				

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Психосоціальна підтримка, травма-інформоване навчання та подолання освітніх втрат у сучасній українській школі (3 год.)

Теоретична складова (1 год.)

Модуль спрямований на формування у педагогів цілісного розуміння сучасних викликів, що постали перед українською освітою в умовах повномасштабної війни, та їхнього впливу на психоемоційний стан, навчальну діяльність і освітні результати здобувачів освіти. Розглядаються особливості впливу тривалого стресу й травматичного досвіду на когнітивну, емоційну та поведінкову сфери підлітків, аналізуються причини виникнення освітніх втрат, зниження читацької мотивації, навчальної активності та залученості до освітнього процесу.

Особлива увага приділяється концепції **травма-інформованого навчання** як сучасній педагогічній основі організації безпечного освітнього середовища, що ґрунтується на принципах психологічної безпеки, довіри, підтримки, передбачуваності та поваги до досвіду кожного учня. Аналізуються можливості інтеграції психосоціальної підтримки та стратегій подолання освітніх втрат у предметне навчання, а також роль учителя зарубіжної літератури у відновленні навчальної мотивації, читацької активності та формуванні життєстійкості здобувачів освіти.

Модуль закладає теоретичне підґрунтя для подальшого опанування авторської педагогічної технології **бібліотерапевтичного відновлювального читання** як інтегрованого інструменту психосоціальної підтримки та подолання освітніх втрат засобами художньої літератури.

Практична складова (1 год.)

Передбачає аналіз педагогічних кейсів, спрямованих на розпізнавання проявів травматичного стресу та освітніх втрат у сучасному освітньому середовищі. Учасники аналізують типові педагогічні ситуації, визначають взаємозв'язок між психоемоційним станом учнів і їхньою навчальною діяльністю, диференціюють поведінкові труднощі та реакції на травматичний досвід, оцінюють педагогічні ризики й можливості підтримки.

Практична діяльність спрямована на вироблення професійних стратегій створення психологічно безпечного освітнього середовища, підтримки навчальної мотивації та визначення педагогічних підходів до подолання освітніх втрат у процесі викладання зарубіжної літератури.

Самостійна робота (1 год.)

Передбачає опрацювання праць Bruce Perry та Alex Shevrin Venet, присвячених впливу травматичного досвіду на розвиток і навчання дітей та підлітків, а також ознайомлення з сучасними підходами до подолання освітніх втрат у базовій середній освіті.

Слухачі аналізують принципи **травма-інформованого навчання**, здійснюють рефлексію щодо взаємозв'язку психосоціальної підтримки, навчальної мотивації та освітніх результатів, визначають можливості інтеграції цих підходів у викладання зарубіжної літератури та окреслюють місце художнього читання у відновленні навчальної активності учнів.

Очікувані результати навчання

Знання і розуміння

Слухачі:

- розуміють сучасні психосоціальні виклики, зумовлені воєнними умовами, та їхній вплив на навчання здобувачів освіти;
- знають основні причини, прояви й наслідки освітніх втрат у другому циклі базової середньої освіти;
- розуміють сутність психосоціальної підтримки та принципи **травма-інформованого навчання**;
- усвідомлюють взаємозв'язок між психоемоційним благополуччям, навчальною мотивацією та результатами навчання;
- знають роль учителя у створенні безпечного освітнього середовища та підтримці навчальної активності учнів;
- розуміють концептуальні засади авторської педагогічної технології **бібліотерапевтичного відновлювального читання** як інтегрованого засобу психосоціальної підтримки та подолання освітніх втрат.

Уміння

Слухачі вміють:

- аналізувати педагогічні ситуації з урахуванням впливу травматичного досвіду та освітніх втрат;
- розпізнавати ознаки психоемоційного неблагополуччя, зниження навчальної мотивації та читацької активності учнів;
- застосовувати принципи **травма-інформованого навчання** під час організації предметного навчання;
- визначати педагогічні стратегії психосоціальної підтримки та подолання освітніх втрат;
- здійснювати первинний аналіз власної педагогічної практики з позицій психологічної безпеки, підтримки та відновлення навчальної діяльності;

- визначати можливості художнього читання як ресурсу підтримки навчальної активності та особистісного розвитку учнів.

Диспозиції (цінності, ставлення)

Слухачі:

- усвідомлюють психологічну безпеку як необхідну передумову успішного навчання;
- визнають взаємозв'язок психоемоційного благополуччя учнів і досягнення ними очікуваних результатів навчання;
- демонструють готовність поєднувати психосоціальну підтримку з реалізацією предметних цілей навчання;
- поділяють цінності гуманістичної педагогіки, педагогічного партнерства, емпатії та поваги до людської гідності;
- усвідомлюють відповідальність учителя за створення безпечного, підтримувального й мотивувального освітнього середовища;
- виявляють готовність до впровадження авторської педагогічної технології **бібліотерапевтичного відновлювального читання** як інструменту психосоціальної підтримки та подолання освітніх втрат у процесі викладання зарубіжної літератури.

МОДУЛЬ 2. Художня література як ресурс психосоціальної підтримки та подолання освітніх втрат підлітків (4 год.)

Теоретична складова (1 год.)

Модуль присвячений осмисленню художньої літератури як інтегрованого педагогічного ресурсу, здатного одночасно забезпечувати психосоціальну підтримку здобувачів освіти, розвиток читацької компетентності та подолання освітніх втрат у другому циклі базової середньої освіти. Розглядаються сучасні психологічні, педагогічні, літературознавчі та нейрокогнітивні підходи до розуміння впливу художнього читання на розвиток особистості, формування життєстійкості, емоційної грамотності, емпатії, моральної рефлексії та навчальної мотивації.

Особлива увага приділяється художньому наративу як інструменту смислотворення, осмислення людського досвіду й розвитку внутрішніх ресурсів особистості. Аналізуються механізми, завдяки яким взаємодія з художнім текстом сприяє не лише емоційному розвитку читача, а й відновленню його пізнавальної активності, читацької мотивації, інтерпретаційних умінь, критичного мислення та здатності до осмисленого навчання.

У модулі обґрунтовується авторська концепція **бібліотерапевтичного відновлювального читання**, відповідно до якої художній текст розглядається як інтегрований педагогічний ресурс, що поєднує психосоціальну підтримку, розвиток предметних компетентностей та подолання освітніх втрат у процесі вивчення зарубіжної літератури.

Практична складова (2 год.)

Передбачає проведення майстерні **«Терапевтично-відновлювальний потенціал художнього тексту: як читання підтримує особистість і повертає до навчання»**.

Учасники аналізують психологічні й педагогічні механізми взаємодії читача з художнім текстом:

- ідентифікацію;
- емпатію;
- катарсис;
- моделювання життєвого досвіду;
- смислотворення;
- розвиток читацької мотивації;
- активізацію пізнавальної діяльності;
- формування інтерпретаційної компетентності.

Практична діяльність спрямована на визначення психосоціального, виховного та освітньо-відновлювального потенціалу художніх творів, аналіз взаємозв'язку між емоційною залученістю учнів і результативністю навчання, а також на опрацювання методичних прийомів, що дозволяють безпечно інтегрувати художнє читання у процес психосоціальної підтримки та подолання освітніх втрат.

Учасники навчаються визначати, які саме читацькі труднощі, навчальні бар'єри та освітні втрати можуть бути компенсовані через роботу з конкретним художнім текстом, а також добирати педагогічні стратегії, що активізують навчальну діяльність і підтримують особистісний розвиток підлітків.

Самостійна робота (1 год.)

Передбачає аналіз одного художнього твору зі шкільної програми з позицій його **терапевтично-відновлювального потенціалу**.

Слухачі визначають:

- механізми ідентифікації, емпатії, катарсису та смислотворення;
- психосоціальні ресурси художнього твору;
- можливості розвитку читацької компетентності;
- потенціал твору для відновлення навчальної мотивації;
- можливості використання твору для подолання окремих освітніх втрат.

Результати аналізу оформлюються у вигляді **Карти терапевтично-відновлювального потенціалу художнього твору**, яка стане одним із компонентів подальшої роботи над авторським бібліотерапевтичним кейсом.

Очікувані результати навчання

Знання і розуміння

Слухачі:

- розуміють художню літературу як інтегрований ресурс психосоціальної підтримки, розвитку читацької компетентності та подолання освітніх втрат;
- знають сучасні психологічні механізми терапевтичного й відновлювального впливу художнього читання;
- розуміють роль наративу як інструменту смислотворення, розвитку життєстійкості та відновлення навчальної активності;
- усвідомлюють взаємозв'язок між емоційною залученістю читача, читацькою мотивацією та навчальними результатами;
- знають концептуальні засади авторської педагогічної технології **бібліотерапевтичного відновлювального читання** та її місце в сучасній літературній освіті.

Уміння

Слухачі вміють:

- аналізувати художні твори з позицій їхнього психосоціального, бібліотерапевтичного та освітньо-відновлювального потенціалу;
- визначати механізми ідентифікації, емпатії, катарсису, смислотворення та моделювання досвіду в художньому тексті;
- виявляти можливості використання художнього твору для розвитку читацької компетентності та подолання окремих освітніх втрат;
- добирати художні тексти відповідно до психосоціальних потреб і навчальних можливостей учнів;
- проєктувати окремі елементи бібліотерапевтичного відновлювального читання, спрямовані на підтримку навчальної мотивації, особистісного розвитку та формування предметних результатів.

Диспозиції (цінності, ставлення)

Слухачі:

- усвідомлюють цінність художньої літератури як педагогічного ресурсу розвитку особистості та підтримки навчання;
- демонструють готовність використовувати художнє читання для поєднання психосоціальної підтримки із досягненням предметних результатів навчання;
- поділяють цінності гуманістичної педагогіки, емпатії, педагогічного партнерства та безпечної взаємодії;
- визнають важливість розвитку читацької культури, емоційної грамотності й моральної рефлексії як чинників успішного навчання;

- демонструють готовність застосовувати авторську педагогічну технологію **бібліотерапевтичного відновлювального читання** як інструмент розвитку особистості, підтримки психоемоційного благополуччя та подолання освітніх втрат.

МОДУЛЬ 3. Бібліотерапія як педагогічна основа технології бібліотерапевтичного відновлювального читання: від психосоціальної підтримки до подолання освітніх втрат (5 год.)

Теоретична складова (1 год.)

Модуль спрямований на формування у педагогів цілісного уявлення про бібліотерапію як міждисциплінарний напрям, що інтегрує досягнення педагогіки, психології, літературознавства та бібліотекознавства і відкриває нові можливості для сучасної літературної освіти. Розглядаються історія становлення бібліотерапії, сучасні міжнародні та українські підходи до її використання в освітньому середовищі, а також перспективи інтеграції бібліотерапевтичних практик у викладання зарубіжної літератури.

Особлива увага приділяється розмежуванню клінічної та педагогічної бібліотерапії, визначенню меж професійної компетентності вчителя, етичних принципів використання художнього читання в закладі освіти та ролі педагога у створенні психологічно безпечного освітнього середовища.

У модулі обґрунтовується авторська педагогічна технологія **бібліотерапевтичного відновлювального читання**, яка розглядає художній текст як інтегрований педагогічний ресурс для одночасної психосоціальної підтримки, розвитку читацької компетентності та подолання освітніх втрат. Аналізуються її концептуальні засади, принципи, педагогічний цикл та місце в сучасній літературній освіті відповідно до ідей Нової української школи.

Практична складова (2 год.)

Передбачає проведення практикуму **«Бібліотерапевтичний та відновлювальний потенціал художнього твору»**.

Учасники аналізують художні тексти зі шкільної програми з метою визначення їхнього психосоціального, бібліотерапевтичного та освітньо-відновлювального потенціалу.

У процесі роботи слухачі:

- визначають ключові людські досвіди, представлені у творі;
- аналізують ресурсний потенціал художнього тексту;
- виявляють моделі життєстійкості, підтримки, морального вибору та подолання труднощів;
- визначають можливості розвитку читацької компетентності;
- аналізують потенціал твору для відновлення читацької мотивації та навчальної активності;

- оцінюють потенційно чутливі теми й педагогічні ризики;
- визначають можливості безпечного використання твору відповідно до принципів trauma-informed education.

Практична діяльність спрямована на формування професійної готовності здійснювати експертний відбір художніх творів та використовувати їх у межах авторської технології бібліотерапевтичного відновлювального читання.

Проектна діяльність (1 год.)

У межах модуля слухачі розробляють **авторську модель оцінювання терапевтично-відновлювального потенціалу художнього твору**.

Результатом роботи стає **Експертна карта терапевтично-відновлювального потенціалу художнього твору**, яка містить критерії оцінювання:

- психосоціального ресурсу;
- бібліотерапевтичного потенціалу;
- потенціалу розвитку читацької компетентності;
- можливостей подолання освітніх втрат;
- відповідності принципам trauma-informed education;
- педагогічної доцільності використання твору у другому циклі базової середньої освіти.

Створена модель надалі використовується як основа для розроблення **Бібліотерапевтичного паспорту художнього твору** у наступних модулях програми.

Самостійна робота (1 год.)

Передбачає експертний аналіз одного художнього твору зі шкільної програми із застосуванням розробленої моделі оцінювання терапевтично-відновлювального потенціалу.

Слухачі визначають:

- психосоціальні ресурси художнього твору;
- бібліотерапевтичний потенціал;
- можливості розвитку читацької компетентності;
- потенціал подолання освітніх втрат;
- педагогічні ризики;
- етичні аспекти використання твору;
- доцільність його використання в межах авторської технології бібліотерапевтичного відновлювального читання.

Очікувані результати навчання

Знання і розуміння

Слухачі:

- розуміють сутність, цілі та сучасні напрями розвитку бібліотерапії;
- знають відмінності між клінічною та педагогічною бібліотерапією;
- усвідомлюють концептуальні засади авторської педагогічної технології **бібліотерапевтичного відновлювального читання**;
- розуміють місце бібліотерапії у системі психосоціальної підтримки, розвитку читацької компетентності та подолання освітніх втрат;
- знають принципи, педагогічний цикл та методичний інструментарій авторської технології;
- розуміють етичні межі використання художнього читання у професійній діяльності педагога.

Уміння

Слухачі вміють:

- аналізувати художні твори з позицій психосоціального, бібліотерапевтичного та освітньо-відновлювального потенціалу;
- визначати ресурсні, підтримувальні, ризикогенні та освітньо-відновлювальні компоненти художнього тексту;
- застосовувати критерії експертного оцінювання художніх творів;
- здійснювати професійний добір текстів відповідно до цілей психосоціальної підтримки та подолання освітніх втрат;
- використовувати принципи авторської педагогічної технології бібліотерапевтичного відновлювального читання під час проєктування освітнього процесу;
- враховувати етичні аспекти та межі професійної відповідальності в роботі з чутливими темами.

Диспозиції (цінності, ставлення)

Слухачі:

- усвідомлюють художню літературу як інтегрований педагогічний ресурс особистісного розвитку, психосоціальної підтримки та відновлення навчальної діяльності;
- демонструють відповідальне ставлення до використання бібліотерапевтичних практик у закладі освіти;
- поділяють цінності гуманістичної педагогіки, педагогічного партнерства, емпатії та психологічної безпеки;
- визнають необхідність дотримання професійних та етичних меж під час роботи з художніми текстами;
- демонструють готовність використовувати авторську педагогічну технологію **бібліотерапевтичного відновлювального читання** як засіб

інтеграції психосоціальної підтримки, розвитку читацької компетентності та подолання освітніх втрат;

- виявляють готовність до професійної рефлексії та подальшого вдосконалення власної педагогічної практики.

МОДУЛЬ 4. Травма-чутливе та відновлювальне прочитання художніх текстів)

Теоретична складова (1 год.)

Модуль присвячений практичному опануванню авторської педагогічної технології **бібліотерапевтичного відновлювального читання** у процесі аналізу художніх творів світової літератури. У центрі уваги перебуває художній текст як інтегрований педагогічний ресурс, що забезпечує одночасно психосоціальну підтримку учнів, розвиток читацької компетентності та подолання освітніх втрат.

Розглядаються художні моделі осмислення складного людського досвіду – втрати, самотності, страху, морального вибору, відповідальності, прийняття, підтримки, надії та життєстійкості. Аналізується літературний герой як носій ресурсних моделей поведінки, здатний сприяти розвитку моральної рефлексії, емпатії, критичного мислення та особистісного зростання учнів.

Особлива увага приділяється принципам **бібліотерапевтичного відновлювального прочитання художнього тексту**, яке передбачає безпечне педагогічне осмислення людського досвіду без психологізації освітнього процесу, із дотриманням професійних меж учителя.

Учасники опановують педагогічний цикл авторської технології:

- безпечне входження у текст;
- осмислене читання;
- діалог із художнім текстом;
- рефлексивне осмислення;
- відновлення навчальної активності;
- перенесення художнього досвіду у власну навчальну діяльність.

Розглядаються підходи до визначення терапевтично-відновлювального потенціалу художнього твору та критерії його використання у процесі викладання зарубіжної літератури.

Практична складова (2 год.)

Передбачає проведення серії практикумів, під час яких слухачі послідовно реалізують педагогічний цикл технології бібліотерапевтичного відновлювального читання.

Практикум 1. «Маленький принц»: від переживання втрати – до відновлення людських зв'язків

Учасники аналізують художні моделі любові, відповідальності, втрати та пам'яті, визначають ресурсний потенціал твору для розвитку емпатії, моральної рефлексії та читацької мотивації, моделюють безпечний педагогічний діалог із текстом.

Практикум 2. «Полліанна»: художні моделі надії та відновлення життєвої активності

Слухачі досліджують стратегії формування життєстійкості, позитивного переосмислення досвіду, внутрішніх ресурсів особистості, визначають можливості використання твору для підтримки навчальної мотивації та подолання окремих освітніх втрат.

Практикум 3. «Диво» Р. Дж. Паласіо: емпатія як умова особистісного й навчального відновлення

Учасники працюють із темами прийняття, людської гідності, інакшості та підтримки, визначають освітньо-відновлювальний потенціал твору, проєктують безпечні педагогічні практики розвитку читацької компетентності й соціальної чутливості.

Практична діяльність спрямована на відпрацювання навичок бібліотерапевтичного відновлювального прочитання художніх текстів, визначення їхнього психосоціального та освітнього потенціалу, створення безпечних запитань, рефлексивних вправ і методичних прийомів, які активізують читацьку діяльність учнів.

Проектна діяльність (2 год.)

У межах модуля слухачі створюють **Бібліотерапевтичний паспорт художнього твору** як ключовий інструмент реалізації авторської педагогічної технології бібліотерапевтичного відновлювального читання.

Паспорт містить:

- психосоціальні ресурси твору;
- людські досвіди, представлені в художньому тексті;
- ресурсні характеристики персонажів;
- потенційно чутливі теми;
- педагогічні ризики;
- освітньо-відновлювальний потенціал твору;
- можливості розвитку читацької компетентності;
- напрями подолання освітніх втрат;
- рекомендовані безпечні педагогічні практики.

Проектна діяльність передбачає інтеграцію критеріїв бібліотерапевтичного та освітньо-відновлювального аналізу й створення універсального методичного інструменту для подальшого використання у професійній діяльності.

Самостійна робота (1 год.)

Передбачає самостійне застосування педагогічного циклу технології бібліотерапевтичного відновлювального читання до одного художнього твору зі шкільної програми.

Слухачі:

- аналізують психосоціальний та освітньо-відновлювальний потенціал твору;
- визначають ресурсні моделі поведінки персонажів;
- формують безпечні педагогічні запитання;
- визначають можливості розвитку читацької компетентності;
- пропонують шляхи використання твору для підтримки навчальної активності та подолання освітніх втрат.

Очікувані результати навчання

Знання і розуміння

Слухачі:

- розуміють принципи бібліотерапевтичного відновлювального прочитання художніх текстів;
- знають особливості художньої репрезентації втрати, надії, підтримки, життєстійкості та морального вибору;
- розуміють роль літературного героя як моделі особистісного й навчального відновлення;
- усвідомлюють можливості художнього тексту для розвитку читацької компетентності, емпатії, моральної рефлексії та подолання освітніх втрат;
- знають педагогічний цикл реалізації технології бібліотерапевтичного відновлювального читання;
- розуміють підходи до визначення терапевтично-відновлювального потенціалу художнього твору.

Уміння

Слухачі вміють:

- здійснювати бібліотерапевтичне відновлювальне прочитання художніх текстів;
- аналізувати художні твори з позицій психосоціального, ресурсного та освітньо-відновлювального потенціалу;
- визначати ресурсні характеристики персонажів і моделей поведінки;
- застосовувати педагогічний цикл авторської технології під час роботи з художнім твором;
- формувати безпечні педагогічні запитання;
- створювати Бібліотерапевтичні паспорти художніх творів;

- проєктувати педагогічно доцільні форми роботи з текстом, спрямовані на розвиток читацької компетентності та подолання освітніх втрат.

Диспозиції (цінності, ставлення)

Слухачі:

- усвідомлюють художню літературу як інтегрований ресурс психосоціальної підтримки, розвитку особистості та відновлення навчальної діяльності;
- демонструють готовність використовувати художні тексти відповідально, етично й професійно;
- поділяють цінності гуманістичної педагогіки, людської гідності, емпатії, підтримки та педагогічного партнерства;
- визнають важливість розвитку читацької культури як чинника подолання освітніх втрат;
- демонструють готовність застосовувати авторську педагогічну технологію бібліотерапевтичного відновлювального читання у професійній діяльності.

МОДУЛЬ 5. Методика реалізації технології бібліотерапевтичного відновлювального читання на уроках зарубіжної літератури (6 год.)

Теоретична складова (1 год.)

Модуль спрямований на формування в педагогів цілісного уявлення про урок зарубіжної літератури як простір інтеграції предметного навчання, психосоціальної підтримки та подолання освітніх втрат засобами авторської педагогічної технології **бібліотерапевтичного відновлювального читання**.

Розглядається архітектура сучасного травма-чутливого уроку, побудованого відповідно до педагогічного циклу авторської технології, що забезпечує одночасний розвиток читацької компетентності, підтримку психоемоційного благополуччя учнів і відновлення їхньої навчальної активності.

Аналізуються структурні етапи уроку:

- безпечне входження у художній текст;
- осмислене читання;
- діалог із художнім текстом;
- рефлексивне осмислення;
- відновлення навчальної активності;
- ресурсне завершення та перенесення здобутого досвіду у подальшу навчальну діяльність.

Особлива увага приділяється методиці формулювання безпечних педагогічних запитань, створенню рефлексивного освітнього середовища, інтеграції психосоціальної підтримки з предметними результатами навчання та

використанню художнього тексту як засобу розвитку читацької компетентності, критичного мислення, емпатії, моральної рефлексії та життєстійкості.

Розглядаються сучасні методичні інструменти авторської технології:

- бібліотерапевтичний паспорт художнього твору;
- читацькі маршрути;
- карти ресурсів персонажів;
- читацькі щоденники;
- листи героям;
- рефлексивні вправи;
- ресурсні завершення уроку;
- інструменти активізації читацької діяльності та подолання освітніх втрат.

Практична складова (2 год.)

Передбачає проведення практикуму

«Проектування уроку бібліотерапевтичного відновлювального читання»

У межах практикуму слухачі послідовно реалізують педагогічний цикл авторської технології та конструюють окремі компоненти сучасного уроку зарубіжної літератури.

Учасники:

- проєктують безпечне входження у художній текст;
- розробляють систему безпечних педагогічних запитань різних когнітивних рівнів;
- створюють читацькі маршрути;
- моделюють діалог із художнім текстом;
- розробляють карти ресурсів персонажів;
- укладають читацькі щоденники;
- створюють листи героям;
- проєктують рефлексивні вправи;
- розробляють ресурсні завершення уроку;
- добирають методичні інструменти активізації читацької мотивації;
- визначають педагогічні прийоми подолання освітніх втрат засобами художнього читання.

Практична діяльність спрямована на відпрацювання навичок реалізації авторської технології бібліотерапевтичного відновлювального читання в умовах сучасного уроку зарубіжної літератури.

Проектна діяльність (2 год.)

У межах модуля слухачі розробляють **авторський конспект уроку бібліотерапевтичного відновлювального читання**, побудований відповідно до педагогічного циклу авторської технології.

Проект передбачає:

- визначення предметних, психосоціальних та освітньо-відновлювальних результатів уроку;
- обґрунтування вибору художнього твору;
- використання Бібліотерапевтичного паспорта твору;
- проєктування всіх етапів педагогічного циклу;
- створення системи безпечних педагогічних запитань;
- добір бібліотерапевтичних та рефлексивних практик;
- планування діяльності, спрямованої на розвиток читацької компетентності;
- визначення способів подолання конкретних освітніх втрат;
- створення ресурсного завершення уроку;
- підготовку методичного коментаря щодо реалізації авторської технології.

Самостійна робота (1 год.)

Передбачає експертний аналіз власного або запропонованого конспекту уроку з позицій реалізації авторської педагогічної технології бібліотерапевтичного відновлювального читання.

Слухачі оцінюють:

- відповідність уроку педагогічному циклу технології;
- рівень психологічної безпеки;
- інтеграцію психосоціальної підтримки;
- розвиток читацької компетентності;
- можливості подолання освітніх втрат;
- ефективність рефлексивних практик;
- ресурсний потенціал завершення уроку.

За результатами аналізу формулюються рекомендації щодо вдосконалення методичної розробки.

Очікувані результати навчання

Знання і розуміння

Слухачі:

- розуміють концептуальні засади авторської педагогічної технології **бібліотерапевтичного відновлювального читання**;

- знають архітектуру сучасного травма-чутливого уроку зарубіжної літератури;
- розуміють педагогічний цикл реалізації авторської технології;
- знають методичний інструментарій бібліотерапевтичного відновлювального читання;
- розуміють принципи інтеграції психосоціальної підтримки, розвитку читацької компетентності та подолання освітніх втрат у предметне навчання;
- усвідомлюють можливості й межі використання бібліотерапевтичних практик у професійній діяльності вчителя.

Уміння

Слухачі вміють:

- проєктувати уроки зарубіжної літератури відповідно до педагогічного циклу авторської технології;
- інтегрувати психосоціальну підтримку, розвиток читацької компетентності та подолання освітніх втрат у структуру уроку;
- формулювати безпечні педагогічні запитання;
- створювати читацькі маршрути, карти ресурсів персонажів, читацькі щоденники, рефлексивні вправи та інші методичні інструменти;
- використовувати Бібліотерапевтичний паспорт художнього твору під час проєктування уроку;
- здійснювати експертний аналіз уроків з позицій реалізації авторської педагогічної технології.

Диспозиції (цінності, ставлення)

Слухачі:

- усвідомлюють урок зарубіжної літератури як простір розвитку особистості, психосоціальної підтримки та відновлення навчальної діяльності;
- демонструють готовність створювати психологічно безпечне, підтримувальне й компетентісно орієнтоване освітнє середовище;
- поділяють цінності гуманістичної педагогіки, педагогічного партнерства та поваги до індивідуального досвіду кожного учня;
- демонструють відповідальне ставлення до використання художнього тексту як педагогічного ресурсу;
- виявляють готовність системно застосовувати авторську педагогічну технологію **бібліотерапевтичного відновлювального читання** у професійній діяльності;

- демонструють відкритість до інноваційної педагогічної діяльності, професійної рефлексії та безперервного професійного розвитку.

МОДУЛЬ 6. Інтеграція технології бібліотерапевтичного відновлювального читання у професійну діяльність учителя зарубіжної літератури (4 год.)

Теоретична складова (1 год.)

Модуль є інтеграційним завершальним компонентом програми та спрямований на узагальнення й систематизацію набутих знань, умінь, професійних цінностей і методичного інструментарію авторської педагогічної технології **бібліотерапевтичного відновлювального читання**.

Розглядаються підходи до інтеграції технології у власну систему викладання зарубіжної літератури відповідно до принципів Нової української школи, концепції психосоціальної підтримки та сучасних стратегій подолання освітніх втрат.

Особлива увага приділяється питанням довготривалого використання художнього читання як інструменту розвитку читацької компетентності, підтримки навчальної мотивації, формування життестійкості та забезпечення психоемоційного благополуччя учнів.

Аналізуються моделі системного впровадження авторської технології в освітній процес, можливості її адаптації до різних освітніх контекстів, критерії оцінювання ефективності педагогічної діяльності, професійна рефлексія та перспективи подальшого розвитку вчителя як фасилітатора читацького й особистісного розвитку здобувачів освіти.

Модуль завершує формування цілісної авторської моделі професійної діяльності вчителя зарубіжної літератури, який використовує художній текст як ресурс психосоціальної підтримки, розвитку читацької компетентності та подолання освітніх втрат.

Практична складова (1 год.)

Передбачає проведення методичної лабораторії

«Від авторської технології – до власної педагогічної системи»

Учасники презентують власні моделі реалізації технології бібліотерапевтичного відновлювального читання, створені впродовж навчання.

У процесі професійного діалогу слухачі:

- презентують авторські методичні рішення;
- здійснюють взаємоекспертизу;
- аналізують можливості інтеграції технології у власну систему викладання;
- визначають потенціал використання художнього читання для розвитку читацької компетентності, психосоціальної підтримки та подолання освітніх втрат;

- обговорюють способи адаптації технології до різних освітніх ситуацій.

Практична діяльність спрямована на розвиток професійної рефлексії, експертного мислення та готовності до системного використання авторської технології у викладанні зарубіжної літератури.

Проектна діяльність (1 год.)

У межах модуля здійснюється завершальний етап підготовки **авторського педагогічного кейсу реалізації технології бібліотерапевтичного відновлювального читання**, який є підсумковим практико-орієнтованим продуктом програми.

Слухачі інтегрують результати всіх попередніх модулів та формують цілісний методичний комплекс, що демонструє здатність системно реалізовувати авторську технологію у професійній діяльності.

Кейс містить:

- **бібліотерапевтичний паспорт художнього твору;**
- **конспект уроку бібліотерапевтичного відновлювального читання;**
- **комплект бібліотерапевтичних і рефлексивних практик;**
- **методичний коментар щодо реалізації педагогічного циклу технології;**
- **опис очікуваних психосоціальних, предметних та освітньо-відновлювальних результатів навчання;**
- **авторську рефлексію щодо можливостей інтеграції технології у власну педагогічну систему.**

Самостійна робота (1 год.)

Передбачає виконання рефлексивно-аналітичного завдання

«Моя педагогічна система бібліотерапевтичного відновлювального читання»

Слухачі:

- здійснюють комплексний самоаналіз результатів навчання;
- оцінюють власну готовність до системного використання авторської технології;
- визначають професійні досягнення та напрями подальшого розвитку;
- проєктують індивідуальну траєкторію впровадження технології у власну педагогічну практику;
- формують особисте професійне бачення ролі художнього читання у розвитку сучасного учня.

Результатом роботи стає **індивідуальна програма впровадження технології бібліотерапевтичного відновлювального читання у власну систему викладання зарубіжної літератури.**

Очікувані результати навчання

Знання і розуміння

Слухачі:

- розуміють принципи інтеграції авторської педагогічної технології бібліотерапевтичного відновлювального читання у власну професійну діяльність;
- знають підходи до системного поєднання психосоціальної підтримки, розвитку читацької компетентності та подолання освітніх втрат у процесі викладання зарубіжної літератури;
- усвідомлюють критерії ефективності реалізації авторської технології;
- розуміють можливості її адаптації до різних освітніх контекстів;
- знають напрями подальшого професійного розвитку у сфері сучасної літературної освіти.

Уміння

Слухачі вміють:

- інтегрувати авторську педагогічну технологію бібліотерапевтичного відновлювального читання у власну систему викладання;
- проєктувати довготривалу педагогічну практику, спрямовану на розвиток читацької компетентності, психосоціальну підтримку та подолання освітніх втрат;
- здійснювати професійну рефлексію та експертне оцінювання власної педагогічної діяльності;
- адаптувати технологію до конкретного освітнього контексту;
- презентувати й аргументовано обґрунтовувати власні методичні рішення;
- створювати цілісний авторський педагогічний кейс реалізації технології бібліотерапевтичного відновлювального читання.

Диспозиції (цінності, ставлення)

Слухачі:

- усвідомлюють художню літературу як стратегічний ресурс розвитку особистості, читацької компетентності та психосоціального благополуччя учнів;
- демонструють готовність до системного використання авторської педагогічної технології у професійній діяльності;
- поділяють цінності гуманістичної педагогіки, педагогічного партнерства, психологічної безпеки та поваги до людської гідності;
- демонструють відповідальне ставлення до створення сучасного підтримувального освітнього середовища;

- виявляють готовність до інноваційної педагогічної діяльності, професійної рефлексії та безперервного професійного розвитку;
- усвідомлюють власну професійну місію як учителя, який через художнє читання сприяє розвитку особистості, формуванню читацької культури та подоланню освітніх втрат.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ (2 год.)

Авторський педагогічний кейс реалізації технології бібліотерапевтичного відновлювального читання

Сутність підсумкового контролю

Підсумковий контроль є завершальним етапом реалізації програми та спрямований на комплексну перевірку досягнутих результатів навчання, рівня сформованості професійних компетентностей і готовності педагогів до системного впровадження авторської педагогічної технології **бібліотерапевтичного відновлювального читання** у практику викладання зарубіжної літератури.

Підсумковий контроль здійснюється у формі захисту **авторського педагогічного кейсу реалізації технології бібліотерапевтичного відновлювального читання**, який інтегрує результати всіх модулів програми та демонструє здатність слухача використовувати художній текст як інтегрований педагогічний ресурс психосоціальної підтримки, розвитку читацької компетентності та подолання освітніх втрат здобувачів освіти другого циклу базової середньої освіти.

Авторський кейс відображає не лише володіння сучасним методичним інструментарієм, а й сформовану професійну позицію вчителя щодо використання художнього читання як засобу розвитку особистості, підтримки психоемоційного благополуччя та забезпечення якісного предметного навчання в умовах сучасних освітніх викликів.

Зміст підсумкового контролю

Підсумковий практико-орієнтований проєкт передбачає створення **авторського педагогічного кейсу реалізації технології бібліотерапевтичного відновлювального читання** на матеріалі одного художнього твору зі шкільної програми зарубіжної літератури.

Структура кейсу

1. Бібліотерапевтичний паспорт художнього твору

Передбачає комплексний аналіз:

- центрального людського досвіду, представленого у творі;
- ключових тем, цінностей і моральних смислів;
- психосоціального та ресурсного потенціалу персонажів;
- можливостей розвитку читацької компетентності;

- потенціалу твору щодо подолання освітніх втрат;
- можливостей розвитку емпатії, життєстійкості та моральної рефлексії учнів;
- потенційно чутливих тем, педагогічних ризиків і безпечних способів роботи з ними.

2. Конспект уроку бібліотерапевтичного відновлювального читання

Передбачає проєктування уроку зарубіжної літератури відповідно до педагогічного циклу авторської технології із урахуванням:

- принципів психосоціальної підтримки та trauma-informed education;
- безпечного входження у художній текст;
- організації осмисленого читання;
- системи безпечних педагогічних запитань;
- рефлексивної взаємодії з текстом;
- діяльності, спрямованої на розвиток читацької компетентності;
- прийомів подолання освітніх втрат;
- ресурсного завершення уроку.

3. Комплект бібліотерапевтичних і рефлексивних практик

Містить добір авторських методичних інструментів, спрямованих на розвиток:

- читацької компетентності;
- емпатії;
- моральної рефлексії;
- життєстійкості;
- усвідомленого читання;
- критичного мислення;
- навичок осмислення людського досвіду;
- навчальної мотивації.

4. Методичний коментар

Передбачає професійне обґрунтування авторських педагогічних рішень:

- логіки побудови уроку;
- реалізації педагогічного циклу бібліотерапевтичного відновлювального читання;
- інтеграції психосоціальної підтримки й розвитку предметних компетентностей;
- використання методичного інструментарію;

- способів забезпечення психологічної безпеки;
- педагогічних рішень щодо подолання освітніх втрат.

5. Очікувані результати для учнів

Визначають:

- предметні результати навчання;
- розвиток читацької компетентності;
- психосоціальні результати;
- особистісний розвиток;
- розвиток життєстійкості;
- формування моральної рефлексії;
- можливості подолання окремих освітніх втрат.

6. Професійна позиція вчителя бібліотерапевтичного відновлювального читання

Рефлексивний авторський документ, у якому педагог формулює власне професійне бачення використання технології бібліотерапевтичного відновлювального читання у викладанні зарубіжної літератури.

Документ відображає:

- розуміння ролі художньої літератури в сучасній українській школі;
- власні професійні принципи використання авторської технології;
- бачення інтеграції психосоціальної підтримки, розвитку читацької компетентності та подолання освітніх втрат у предметне навчання;
- готовність до створення безпечного, підтримувального й компетентісно орієнтованого освітнього середовища;
- перспективи подальшого професійного розвитку та вдосконалення власної педагогічної практики.

Очікувані результати підсумкового контролю

Знання і розуміння

Слухачі демонструють здатність:

- інтегрувати принципи психосоціальної підтримки, травма-інформованого навчання та подолання освітніх втрат у предметне навчання;
- використовувати авторську педагогічну технологію бібліотерапевтичного відновлювального читання;
- визначати психосоціальний, бібліотерапевтичний та освітньо-відновлювальний потенціал художніх творів;
- обґрунтовувати педагогічну доцільність використання художнього читання як інтегрованого ресурсу сучасної літературної освіти.

Уміння

Слухачі демонструють здатність:

- здійснювати бібліотерапевтичне відновлювальне прочитання художніх текстів;
- проєктувати уроки відповідно до педагогічного циклу авторської технології;
- створювати безпечні рефлексивні практики;
- інтегрувати розвиток читацької компетентності, психосоціальну підтримку та подолання освітніх втрат у структуру уроку;
- створювати авторські методичні продукти для сучасної літературної освіти.

Диспозиції (цінності, ставлення)

Слухачі демонструють:

- готовність до гуманістичної, підтримувальної та компетентісно орієнтованої педагогічної взаємодії;
- усвідомлення психологічної безпеки як необхідної умови якісного навчання;
- відповідальне ставлення до використання художнього тексту та роботи з чутливими темами;
- орієнтацію на розвиток особистості учня, його читацької компетентності та життєстійкості;
- готовність до системного впровадження авторської педагогічної технології бібліотерапевтичного відновлювального читання у професійну діяльність.

Підсумковий продукт

Результатом підсумкового контролю є **авторський педагогічний кейс реалізації технології бібліотерапевтичного відновлювального читання** – комплексний методичний продукт, що підтверджує готовність педагога до системного використання художнього читання як інтегрованого ресурсу психосоціальної підтримки, розвитку читацької компетентності та подолання освітніх втрат у процесі викладання зарубіжної літератури відповідно до концепції Нової української школи.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 11.06.2026).
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20> (дата звернення: 11.06.2026).

3. Державний стандарт базової середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-п> (дата звернення: 11.06.2026).
4. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-п> (дата звернення: 11.06.2026).
5. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення типових програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників : наказ МОН України від 13.10.2025 № 1349.

Травма-інформоване навчання та психосоціальна підтримка

6. Craig S. E. *Trauma-Sensitive Schools: Learning Communities Transforming Children's Lives*, K–5. New York : Teachers College Press, 2016. 208 p.
7. Perry B. D., Szalavitz M. *The Boy Who Was Raised as a Dog: And Other Stories from a Child Psychiatrist's Notebook*. 3rd ed. New York : Basic Books, 2017. 432 p.
8. Perry B. D., Winfrey O. *What Happened to You? Conversations on Trauma, Resilience, and Healing*. New York : Flatiron Books, 2021. 304 p.
9. van der Kolk B. A. *The Body Keeps the Score: Brain, Mind, and Body in the Healing of Trauma*. New York : Penguin Books, 2015. 464 p.
10. Venet A. S. *Equity-Centered Trauma-Informed Education*. New York : W. W. Norton & Company, 2021. 304 p.
11. Souers K., Hall P. *Fostering Resilient Learners: Strategies for Creating a Trauma-Sensitive Classroom*. Alexandria, VA : ASCD, 2016. 216 p.
12. Brunzell T., Waters L., Stokes H. *Trauma-Informed Positive Education: Using Positive Psychology to Strengthen Vulnerable Students*. Contemporary School Psychology. 2015. Vol. 19. No. 1. P. 63–83.

Бібліотерапія та терапевтичний потенціал читання

13. Hynes A. M., Hynes-Berry M. *Biblio/Poetry Therapy: The Interactive Process. A Handbook*. St. Cloud : North Star Press, 2012. 432 p.
14. Mazza N. *Poetry Therapy: Theory and Practice*. 3rd ed. New York : Routledge, 2017. 338 p.
15. Brewster L. *The Literature of Healing: Bibliotherapy and Mental Health*. Oxford : Libri Publishing, 2018. 236 p.
16. Billington J. *Is Literature Healthy?*. Oxford : Oxford University Press, 2016. 240 p.

17. Bahatska O., Dvorianova A. *Metaphors in the modern American therapeutic discourse in their practical application*. Слобожанський науковий вісник. Серія Філологія. 2023. №3. С. 7-12.

Наративна психологія та смислотворення

18. Bruner J. *Making Stories: Law, Literature, Life*. New York : Farrar, Straus and Giroux, 2002. 224 p.
19. McAdams D. P. *The Redemptive Self: Stories Americans Live By*. Oxford : Oxford University Press, 2006. 416 p.
20. White M. *Maps of Narrative Practice*. New York : W. W. Norton & Company, 2007. 304 p.

Література, емпатія та читацький досвід

21. Felski R. *Uses of Literature*. Oxford : Blackwell Publishing, 2008. 160 p.
22. Keen S. *Empathy and the Novel*. Oxford : Oxford University Press, 2007. 242 p.
23. Nussbaum M. C. *Not for Profit: Why Democracy Needs the Humanities*. Princeton : Princeton University Press, 2010. 184 p.
24. Oatley K. *Such Stuff as Dreams: The Psychology of Fiction*. Oxford : Wiley-Blackwell, 2011. 224 p.
25. Oatley K. *The Passionate Muse: Exploring Emotion in Stories*. Oxford : Oxford University Press, 2012. 240 p.
26. Mar R. A., Oatley K., Peterson J. B. Exploring the Link Between Reading Fiction and Empathy. *Communications*. 2009. Vol. 34. No. 4. P. 407–428.

Резильєнтність, життєстійкість і посттравматичне зростання

27. Masten A. S. *Ordinary Magic: Resilience in Development*. New York : Guilford Press, 2014. 370 p.
28. Tedeschi R. G., Calhoun L. G. *Posttraumatic Growth: Conceptual Foundations and Empirical Evidence*. *Psychological Inquiry*. 2004. Vol. 15. No. 1. P. 1–18.
29. Cyrulnik B. *Resilience: How Your Inner Strength Can Set You Free from the Past*. New York : TarcherPerigee, 2011. 320 p.

Українські джерела

30. Ройз С. *Теорія неймовірностей*. Київ : Видавництво Старого Лева, 2020. 160 с.
31. Ройз С. *Практичний посібник «Психологічна стійкість дітей під час війни»*. Київ : UNICEF Україна, 2023. 96 с.
32. Романчук О. *Сім'я, що зцілює*. Львів : Колесо, 2017. 280 с.
33. Романчук О. *Дорога любові*. Львів : Свічадо, 2018. 336 с.

- 34.Титаренко Т. М. *Життєстійкість особистості: соціальна необхідність та безпекова реальність*. Київ : Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 2021. 216 с.
- 35.Титаренко Т. М. *Психологія життєтворення особистості в сучасному світі*. Київ : Міленіум, 2015. 320 с.
- 36.Петрановська Л. В. *Таємна опора: прив'язаність у житті дитини*. Харків : Віват, 2020. 288 с.
- 37.Багацька О.В., Стеценко М.А. *ТЕРАПЕВТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АНГЛОМОВНОГО РОМАНУ «ОПІВНІЧНА БІБЛІОТЕКА» МЕТА ХЕЙГА: ЛІНГВОКОНЦЕПТУАЛЬНИЙ АНАЛІЗ*. Слобожанський науковий вісник. Серія Філологія. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка. 2024. №8. С. 30-34
- 38.Багацька О.В., Коваленко А.М., Подосиннікова Г.І. *«Як опанувати критичне читання коротких оповідань (для досвідчених літературознавців)» (англійською мовою): Навчальний посібник для студентів факультетів іноземних мов вищих навчальних закладів (у 2-х томах)*. – Суми: ФОП Цьома С.П., 2024. – 670с.
- 39.Багацька О., Дворянова А. *ХУДОЖНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СТОРІТЕЛІНГА ЯК ІНСТРУМЕНТА ТЕРАПЕВТИЧНОГО ВПЛИВУ* (на матеріалі G.W. Burns “101 healing stories for kids and teens. Using metaphors in therapy”). «Філологія і філологічна освіта в епоху цифрової трансформації: європейські виміри, національний контекст, міжкультурна комунікація». Міжнародна наукова колективна монографія. Scientific monograph. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2024. С. 318-348.